Columbina

Maske

Columbina er den erotisk struttende kokette med ben i næsen og hovedet skruet ordentligt på dukkekroppen. Barm og bag vugger smukt i takt, men jorden under hendes fødder er fast som en klippe. Hun kender sine fortrin og er ikke bange for at bruge dem. Et løft i skørtet eller et hoved lagt på skrå er nok til at få gamle Pantalone og Il Dottore til at hyle som ulve og den unge lømmel Brighella til at tage hende for givet. Præcis som hun vil have det. Hun er et rationelt væsen der ser gennem sin egen og andres forstillelse og altid ved hvad der hviskes om i krogene. Om ingen andre, kan Columbina rede trådene ud og sørge for at alle får som fortjent. Hendes eneste svaghed er den enfoldige Arlecchino der end ikke forstår betydningen af et simpelt kys. Selv ikke når det er oprigtigt ment ...

Motivation

Mændene drikker Columbinas begær, men ser ikke at det hun i virkeligheden tørster efter, er kærlighed. Et sted mellem det gloende ydre og det isnende indre bløder et såret hjerte for den der måtte turde forsøge at hele det.

Figur

Columbina er kvinde helt ned i hendes mindste bevægelser. Hun viser ben, barm og bag, plirrer med øjenvipperne og vinker mændene hen til sig med lillefingeren. Men hvis nogen kommer hende for nær, får hun fingre som pincetter og knæ som knytnæver.

Funktion

Columbina er intrigens rationelle og retfærdige omdrejningspunkt. Hun holder sig orienteret om hvem der er ude på hvad, og bruger sin viden til at spille de andre ud mod hinanden og sørge for at alle får som fortjent.

Prolog

Rolle

Columbina er den handelsrejsende Pantalones datter. Hun er blevet kvinde uden at blive gift fordi hendes far er for nærig til at betale medgift. Men jo mere hun strammer korsettet, og jo højere hun knapper kjolen, desto sværere har hun ved at skjule sin frodighed. Og med dén – drømmen om at få sin *egen* familie.

De andre

Pantalone – Columbina føjer og respekterer sin fader som en datter bør. I hvert fald indtil den dag hendes udkårne står under balkonen med en mandolin og synger serenader.

Arlecchino – Pantalones tjener. Columbina elsker ham for hans umiddelbare og ligefremme natur. Hvis blot han ville forstå at elske hende igen.

Il Dottore – Columbinas privatlærer. Hun interesserer sig ikke for alle hans fremmedord, men ville sådan ønske at han ville lære hende noget om livet. Og om hvordan en kvinde er kvinde når hun er sammen med en mand.

Brighella – Il Dottores tjener. Har løftet flere skørter end en glædespige fra Rom. Et charmerende bekendtskab, men ikke mere end flirten værd.

Scenen

Columbina ruller rundt i bunden af en kærre mellem Pantalone, Il Dottore og Brighella. Skørtet er på vej op, og håret på vej ned. Hun ved ikke hvordan hun er havnet der, eller hvad der egentlig foregår. Arlecchino sidder overskrævs på æslet der trækker kærren. Han har netop fortalt at de alle er døde, og er nu ved at forklare hvordan og hvorfor.

Instruktion

Columbina lytter forelsket til Arlecchinos forklaring og glemmer helt at blive forskrækket over at være død. Når han er færdig, vil hun ivrigt spørge ham og de andre ud om hvordan der er i underverdenen. Og om det er rigtigt at alle synder med alle dernede. Hun har svært ved at skjule at hun finder det umådeligt spændende at der endelig sker noget nyt i hendes liv.

Lazzi

Til døden os forener
Columbina prøver med den ene indiskrete antydning efter den anden at få Arlecchino til at fri til hende – og helst foran Pantalone.

Vink på et vognlad
Columbina flirter hæmningsløst med Brighella i et forsøg på at gøre Arlecchino jaloux og få ham til at erklære sin kærlighed til hende.

Akt I

Rolle

Columbina er datter af adelsmanden Pantalone, men optræder i forklædning som kromutter på en taverna i Venedig. Som ung stak hun til søs med en spansk lejesoldat der havde gjort hende gravid ved et uheld. Det eneste hun har tilbage fra dengang, er sønnen Arlecchino og et ubændigt had til mænd i alle afstøbninger. Selv om hun er vendt tilbage til sin fødeby og har åbnet en taverna i nærheden af sin fars hus, har hun endnu ikke givet sig til kende for ham. Først fordi hun skammede sig og var genert. Siden fordi han trods gentagne besøg på tavernaen aldrig har haft en snert af genkendelse i sit hovne blik. Titel og stand gør åbenbart ingen forskel – en adelig kan være lige så dyrisk og ufølsom som en lejesoldat.

De andre

Arlecchino – Columbinas søn og medhjælp på tavernaen. Hun gør hvad hun kan for at skærme ham mod verdens gru og ulykke og giver ham al den kærlighed hun ikke kan give andre mænd. Hun har ikke fortalt ham at Pantalone er hans bedstefar og vil gøre alt for han ikke mister sin uskyld.

Pantalone – Columbinas far. Kommer fra tid til anden på tavernaen for at drikke sig fuld og rage på hende. Han lever på slægtens ry og tror sig hævet over almindeligheder som god opførsel og regninger.

Il Dottore – Pantalones ungdomsven der er i Venedig for første gang i årevis. Hans pludrende stemme over vuggen er en af Columbinas tidligste erindringer. Hun har ikke set ham siden og ved ikke andet end at hun er skeptisk over for enhver der kan være ven med hendes far.

Brighella – En simpel charlatan Columbina for nylig tog i at stjæle fra bordene på tavernaen. Da hun hørte at han havde været tjener for Pantalone og var blevet fyret, besluttede hun sig for at beholde ham. Nu giver hun ham mad og drikke mod at han løber ærinder for hende.

Scenen

Det er karnevalsnat, og Pantalone har drukket tæt på Columbinas taverna hele aftenen. Arlecchino servicerer gæsterne mens hun selv står i køkkenet. Som sædvanlig har hun bedt sin søn opvarte Pantalone som en konge for at få det værste frem i ham. Så har hun lettere ved at afsky ham. Hun er netop på vej ud for at se hvor Arlecchino bliver af med bestillingerne da hun ser Pantalone omfavne Il Dottore og spilde tårer og vin ud over den stakkels mands kappe. Columbina vælger selv hvornår hun vil træde ind på scenen.

Instruktion

Bevæget og beskæmmet over at se Pantalone genfinde sin gamle ven Il Dottore har Columbina besluttet sig for at afsløre sin sande identitet inden scenen er omme. Men først skal Pantalone have en lærestreg.

Columbina forsøger at flirte med sin gamle far og lokke liderligheden frem i ham. Først når frådene står ham om munden, og skridtposen er ved at briste, vil hun fortælle ham at hun er hans datter, og Arlecchino hans barnebarn. Og hun vil sørge for at alle omkring hende også får det at vide, så Pantalone kan blive lige nøjagtig så ydmyget og udstillet som han fortjener.

Når Il Dottore til sidst i scenen fortæller Pantalone at hans hus står i flammer, anklager Columbina ham for også at ville tage hendes barndomshjem fra hende. Hun prøver at vende stemningen imod ham før hun styrter afsted for at redde et minde eller to ud af det brændende hus.

Lazzi

Den næstsidste nadver
Columbina nøder Pantalone til at købe dyre vine og hjemmebrændt til sig selv og sin gæst. En arveløs adelsmand som ham bør ikke holde sig tilbage – penge er ingen nytte til når først man ligger i graven – og så er det jo kun karneval én gang om året.

Regnskabets time
Columbina siger henkastet at Pantalone glemte at få regningen med sig sidst han besøgte tavernaen. Hun henter en papyrusrulle med en nøje opgørelse over alt han har indtaget der i tidens løb. Regningen beløber sig til et halvt hundrede større middage, et dusin orgier og en endeløs række af fine udenlandske vine ingen kan udtale navnene på.

En dans på skamroser
Columbina hiver Il Dottore op til en svingom og flirter hæmningsløst med ham foran Pantalone. Hvis hendes gamle far blander sig i dansen, prøver hun at få ham til at tage sig så tåbeligt ud som muligt alt imens hun skamroser ham for hans raffinerede trin.

Den uretfærdige herre
Columbina beder Brighella være med til at spille Pantalone et lille puds. Hun trækker Brighella hen til Il Dottore og fortæller dybt bevæget om hvordan den unge mand engang stod i tjeneste hos en rig olding der satte ham på gaden fordi han var for nærig til at betale ham hans sparsomme løn. Hun prøver at få Il Dottore til at fatte sympati for Brighella og beder ham indtrængende forelægge sagen for den mægtige Pantalone.

Akt II

Rolle

Columbina er gift med teaterdirektøren Pantalone og førsteskuespillerinde i hans omrejsende komedietrup. Alligevel drømmer hun om noget mere. Pantalone er gammel og jaloux og behandler hende som en uselvstændig og viljeløs glasdukke. Staldkarlen Arlecchino derimod er ung og umiddelbar og tilsyneladende fuldstændig uimodtagelig for livets glæder og sorger. Hun elsker at spille over for ham på scenen selv om hun godt ved at den eneste grund til at Pantalone tillader det, er at han kan spise Arlecchino af med en simpel staldkarlehyre i stedet for den skuespillerløn han fortjener. Columbina håber at hun en dag kan få Arlecchino overbevist om at de virkelig kan elske hinanden og udrette noget sammen.

De andre

Pantalone – Columbinas ægtemand. Han insisterer på at skrive scenarier hvor de elskende ikke får hinanden til sidst fordi han ikke kan udholde at se hende sammen med Arlecchino – end ikke på scenen.

Arlecchino – Truppens staldkarl og de facto førsteskuepiller. Dag for dag forelsker Columbina sig mere og mere i ham, men på grund af Pantalones sygelige jalousi er det kun på scenen at hun kan udtrykke sine følelser for ham.

Brighella – Truppens selvbestaltede førsteskuespiller der tror at han er guds gave til såvel scenen som kvinden. Columbina flirter kun med ham for at forvirre Pantalone og flytte hans fokus lidt væk fra Arlecchino.

Il Dottore – En omrejsende kvaksalver Pantalone bruger til at trække publikum til scenen inden forestillingerne. På scenen spiller han Pantalones tidligere rolle som Columbinas strenge fader, så Pantalone selv bedre kan overvåge hende fra kulissen.

Scenen

Truppen skal til at opføre Pantalones nye scenarie ”Slagbænken”. Columbina sidder sammen med Arlecchino på en slagbænk midt på scenen. Deres hænder rører let ved hinanden. Foran dem står Pantalone med front mod publikum og skal til at præsentere scenariet.

Instruktion

Under Pantalones præsentation af scenariet rykker Columbina lige så stille tættere på Arlecchino. Til sidst sidder hun på skødet af ham med armene slynget om halsen på ham.

Selve scenariet består af en række situationer som Pantalone instruerer fra scenekanten. Columbina spiller rollen som den strenge dommer Il Dottores datter. Hun er forelsket i hustjeneren Arlecchino, men de må holde deres kærlighed skjult fordi Il Dottore ikke vil tillade sin datter at gifte sig med en simpel bondeknold.

Lige så vigtigt som det er for Columbina at levere en god præstation på scenen, lige så vigtigt er det for hende at forsøge at udtrykke sin kærlighed til Arlecchino. Pantalone forsøger at holde dem adskilt og give scenariet en tragisk drejning, men Columbina foretrækker komedien hvor de elskende bliver forenet til sidst. Hun bruger alle sine kræfter på at skubbe scenariet i sin egen foretrukne retning og må til slut gøre op med sig selv om hun vil følge Pantalones instruktioner om at dø eller vælge at leve videre (se *7. Når enden er skidt, er alting godt*).

Columbina er med i følgende situationer i scenariet:

1. Mødet (Columbina, Arlecchino, Il Dottore)
Columbina og Arlecchino er ifærd med at bekende deres forbudte kærlighed til hinanden da Il Dottore træder ind og afbryder dem. Han sender Columbina ind på sit kammer og forbyder Arlecchino at sætte ben i huset igen.

4. Tyveriet (Brighella, Columbina, Il Dottore)
Når Arlecchino (forklædt som Brighella) har forladt scenen, begynder Brighella (forklædt som Arlecchino) at gennemsøge slagbænken. Han finder og stjæler Il Dottores pengetaske, men i samme øjeblik han er på vej væk fra åstedet, kommer Columbina ind på scenen. Hun får øje på Brighella og falder ham om halsen i den tro at han er Arlecchino der er kommet for at tage hende med sig. Da de hører Il Dottore rumstere i kulissen, springer de ned i slagbænken og gemmer sig.

6. Kærlighed står for fald (alle)
Mens Il Dottore jagter Arlecchino rundt på scenen, kravler Columbina op af slagbænken for at liste Brighella (stadig forklædt som Arlecchino) ud af huset. Hendes hår er i uorden, og hendes kjoleliv er løsnet. Men da hun ser Arlecchino løbe halvnøgen rundt og Brighellas tøj ligge på gulvet, forstår hun sammenhængen. Hun styrter omkuld med et skrig, og da Il Dottore bøjer sig ned over hende, ser han at hun er død.

7. Når enden er skidt, er alting godt (alle)
Pantalones scenarie foreskriver at Arlecchino skal knæle ned ved siden af Columbina, lægge hendes hænder om sin hals og lader hende kvæle ham i hendes dødskramper. Men Columbina ser ikke noget i vejen for at hun i virkeligheden ikke er død, men kun besvimet, og at hun vågner op i Arlecchinos arme og erklærer ham sin udødelige kærlighed. Herefter kan hun redde trådene ud for Il Dottore og publikum, så Brighella kan blive lagt i lænker, og hun selv blive gift med Arlecchino sådan som Il Dottore lovede ham det mens han stadig troede at Arlecchino var Brighella (hvilket sker i situation 5 som Columbina ikke er med i).

Hvorvidt denne alternative slutning lader sig gennemføre, afhænger dels af Columbinas mod til at udfordre Pantalone, dels af muligheden for at holde den inden for historiens rammer uden at bryde fiktionen da Columbina ikke har lyst til at forlade scenen uden publikums gunst.

Lazzi

I mangel af bedre
Columbina lader al sin personlige vrede over Pantalone og hans vanvittige jalousi gå ud over Il Dottore der optræder som hans stedfortræder på scenen. Hun sørger under hele optrinnet for at holde øjenkontakt med Pantalone, så hun kan være sikker på at han forstår budskabet.

Sammensværgelsen
Columbina prøver på scenen eller i kulissen diskret at overtale Arlecchino til at hjælpe hende med at give scenariet en lykkelig slutning hvor de to forenes i kærlighed.

Teknisk uheld
Columbina driver sin sceneflirt med Brighella til uanstændige højder, men netop som han tror hende overvunden, kommer hun ved et ”uheld” til at støde et knæ i skridtet på ham, lukke slagbænkens låg over hans fingre eller noget tilsvarende. Hun vil på én gang gøre Pantalone jaloux på Brighella og fortælle Brighella hvad hun egentlig mener om ham.

En sand komediant
Columbina forsøger at smigre Pantalone til at lade hende og Arlecchino blive lykkeligt forenet til sidst i scenariet. Hun er villig til at love det meste, men har ikke i sinde at holde det.

Akt III

Rolle

Columbina er datter af præsten Il Dottore der har sit embede i den lille by Mazzanti. Hun var fra fødslen bestemt til at gå i kloster og blive nonne, og gennem hele sin barndom er hun blevet behandlet som en voksen og har aldrig haft andre venner end fyrst Pantalones søn Arlecchino. Konerne på torvet siger at Arlecchino ikke er rigtig oven i hovedet, men Columbina ved bedre. Han er blot for følsom til verden, og den dag Columbina blev kvinde, vidste hun at tiden var ved at rinde ud for dem og deres kærlighed. Hun opsøgte ham og fortalte at kun hvis han gav hende et barn, ville de kunne blive sammen. Mens Arlecchino gik ud i byen for at finde ét, skænkede Columbina sin mødom til Pantalones vagtmester Brighella. Da Il Dottore så at hans datter var gravid, mente han bestemt at undfangelsen måtte være ubesmittet, og proklamerede straks den anden Messias' komme. Det var ikke svært for Columbina at overbevise ham om at Arlecchino var hendes Josef, og da fyrst Pantalone i forvejen var i vildrede over hvordan han nogensinde skulle få afsat sin sløvsindede søn, kom en bryllupsaftale snart i stand. Men nu har Columbina mistet modet. For hvordan kan en kærlighed der er skæmmet af synd og bedrag, stå rank foran Herrens åsyn?

De andre

Il Dottore – Byens præst og Columbinas fader. Hun er bekymret over svindet i altervinen og er bange for at han helt vil miste ånden hvis det går op for ham at hendes fødsel ikke er en jomfrufødsel, og hendes barn ikke en frelser.

Arlecchino – Fyrst Pantalones søn og Columbinas kommende brudgom. På den ene side længes hun efter at blive forenet med ham, på den anden side ønsker hun ikke at smitte ham med sin skændige kærlighed.

Pantalone – Den lokale fyrste og far til Arlecchino. Columbina afskyr hans foragt for sin egen søn, men ved at hun gør klogest i at respektere hans rigdom og magt. Uden hans velsignelse, er alt håb ude.

Brighella – Fyrst Pantalones vagtmester. Columbina frygter at han skal afsløre at det i virkeligheden er ham der er faren til hendes barn, og bringe skam over familien. Hun ved ikke andet end at prøve at undgå ham.

Scenen

Columbina står højgravid og i sort brudekjole ved alteret i hendes faders kirke. Ved hendes side står Arlecchino med silkeærmer der når ham til knæene. Il Dottore holder vielsesringene frem mod dem mens fyrst Pantalone kæmper for at holde sin kolossale hat på ret køl.

Instruktion

Columbina åbner og lukker tredje akt.

Columbina åbner scenen med et nej til hykleriet. Hun kigger Arlecchino i øjnene og fortæller ham at hun elsker ham, men at hun bærer på en stor skyld der gør at hun ikke kan gifte sig med ham. Hun har hverken hjerte eller mod til at røbe sin synd, men siger at han bliver nødt til at stole på hendes kærlighed.

Når vagtmesteren Brighella kommer ind på scenen og fortæller at fjenden har omringet byen og kræver fyrst Pantalone udleveret, forstår Columbina at hendes forræderi har nedkaldt en forbandelse over byen. Ikke hendes forræderi mod Arlecchino og de andre, men mod kærlighedens kraft der ikke tåler modsigelse. Hendes eneste mulighed er at forsage kærligheden og al dens værk. Kærligheden er ikke et smykke, men en farlig dæmon der griber menneskene og driver dem til at gøre ondt mod sig selv og hinanden.

Columbina forsøger at overtale de andre til at udlevere hende til fjenden i stedet for fyrst Pantalone. Én for én tager hun afsked med dem og prøver samtidig at få dem til at opgive deres stræben efter den bedrageriske skønhed der næres af samme skidt og golde klipper som lotusblomsten og orkidéen (se forslag til hvordan under *Lazzi*).

Når Columbina har sagt sit sidste farvel, eller de er blevet enige om en plan der kan frelse dem fra fjenden, går scenen ind i sin sidste fase. Hvis ingen andre er villige til at overgive sig selv til fjenden, proklamerer Columbina at hun vil gøre det. Men netop som situationen nærmer sig sit klimaks, går fødslen igang.

Columbina stiller sig i fødepositur med spredte ben og begynder at pruste og stønne. Hun giver et skrig fra sig hver gang en af de andre kravler mellem benene på hende og bliver genfødt som sit eget arketypiske jég. Til sidst går Columbina i bro og kravler gennem benene på sig selv.

Nu gælder det om at komme op i skibskisten der hænger i et snoretræk over scenen. Mens nogle giver sig til at skændes, og andre til at ro, stiller Columbina sig op i ”stævnen” som en galeonsfigur og peger ud over scenekanten. Hun beskriver hvordan de sejler gennem luften mod den høje middagssol. Blindet af dens lys og ude af stand til at ændre kurs lukker hun tredjeakten.

Lazzi

Afsked med Arlecchino
Columbina bønfalder sin elskede om at opgive sine forsøg på at sætte tiden i stå. Nuet er lige så meget en del af evigheden som fortiden og fremtiden, og det ene kan ikke skilles fra det andet. Alting forandres, og intet hører op. Han må stirre livet i øjnene og tage ansvaret på sine skuldre i stedet for at flygte fra det.

Afsked med Il Dottore
Columbina prøver at overbevise sin far om at han skal holde op med at tragte efter indsigt og forståelse. Meningen kan ikke forklares for forklaringen giver ingen mening. I hvert fald ikke for menneskene. De er kun marionetter i hænderne på kræfter der er langt dybere og mørkere end dem selv.

Afsked med Pantalone
Columbina fortæller fyrst Pantalone at al hans ambition og ærværdighed ikke er andet end en løgn. Han er mere dyr end alle de andre tilsammen, og jo før han indrømmer det des bedre. Ellers vil han blive ved med at ydmyge sig selv og sine medmennesker til ingen verdens nytte.

Afsked med Brighella
Columbina belærer Brighella om at hans evindelige bestræbelser på at nyde og dagdrømme kun er bandager om et betændt sår. Der gives ingen anden nydelse end livet, og livet er en lidelse der vokser sig større og stærkere for hver gang han benægter den.

Epilog

Rolle

Den handelsrejsende Pantalones datter. Er blevet kvinde uden at blive gift fordi hendes far er for nærig til at betale medgift. Men jo mere hun strammer korsettet, og jo højere hun knapper kjolen, desto sværere har hun ved at skjule sin frodighed. Og med dén – drømmen om at få sin *egen* familie.

De andre

Pantalone – Columbina føjer og respekterer sin fader som en datter bør. I hvert fald indtil den dag hendes udkårne står under balkonen med en mandolin og synger serenader.

Arlecchino – Pantalones tjener. Columbina elsker ham for hans umiddelbare og ligefremme natur. Hvis blot han ville forstå at elske hende igen.

Il Dottore – Columbinas privatlærer. Hun interesserer sig ikke for alle hans fremmedord, men ville sådan ønske at han ville lære hende noget om livet. Og om hvordan en kvinde er kvinde når hun er sammen med en mand.

Brighella – Il Dottores tjener. Har løftet flere skørter end en glædespige fra Rom. Et charmerende bekendtskab, men ikke mere end flirten værd.

Scenen

Columbina sidder på ladet af en æselkærre og sover op ad Pantalone og Il Dottore.

Instruktion

Brighella vækker Columbina og læser et anklageskrift mod sig selv og sine rejsekammerater højt. De står anklaget for at have forsøgt at stjæle solen fra sig selv og skal som straf dømme sig selv til døden. Alle kan nu frit anklage og forsvare sig selv og hinanden. Retssagen er igang.

Columbina forsvarer sig med at solen er som den ild der brænder i hendes lænder hver gang hun lægger øjne på Arlecchino. Hun vil have den ned på jorden, så Arlecchino også kan mærke dens varme og blive forenet med hende i kærlighedens navn.

Når æslet skryder, er retssagen slut. Columbina fjerner forsigtigt masken fra sit ansigt og lægger den til rette ved siden af Arlecchinos inden hun hopper tilbage på kærrens lad med

rumpetten først. Brighella er den sidste til at stige ombord. Æslet trækker dem ud af scenen, og scenariet slutter.

Lazzi

Elsk mig!
Columbina anklager Arlecchino for ikke at ville indse at han elsker hende. Hvis han holdt op med at flygte fra hende og istedet gav hende et kys midt på munden, ville alt blive bedre.

Kend din verden!
Columbina anklager Il Dottore for kun at ville lære hende intellektuelle ligegyldigheder og intet om hvordan man begår sig i verden som kvinde. Det er hans livserfaring hun vil have, ikke hans huskeremser.